

Na čebelarskem kongresu Beecome o ponaredkih medu

Mag. Andreja Kandolf Borovšak

svetovalka JSSČ za varno hrano
andreja.kandolf@czs.si

Kot smo že pisali v prejšnji številki, je v avstrijskem Gradcu od 23. do 25. februarja 2018, v organizaciji Evropskega združenja profesionalnih čebelarjev in Evropske čebelarske konfederacije Beelife, potekal Evropski čebelarski kongres z razstavo čebelarske opreme, imenovan Beecome. Na kongresu so bili predstavljeni tudi stališča glede zelo aktualne teme potvorbe medu na svetovnem trgu medu in pirolizidin alkaloidi v medu.

O ponarejenem medu na tržišču

Dr. Norberto Garcia, predsednik mednarodne organizacije izvoznikov medu (International Organization of Exporters of Honey), meni, da se nam ponarejevalci medu smeji. Ponarejenega medu je vse več na trgovskih policah in uničuje celotno industrijo. Med je na šestem mestu ponarejenih živil na lestvici EU. 1,4 vzorca medu od desetih je ponarejenih. V Avstriji njihova Agencija za zdravje in varnost živil (AGES) ugotavlja, da 18 vzorcev od 538 ni skladnih z zakonodajo. Strokovnjaki sicer menijo, da je težava večja, kot kažejo omenjene številke, saj večine ponaredkov ne odkrijejo. Po drugi

strani pa so ponaredki tudi nenamerni, saj morajo čebelarji čebelje družine zaradi podnebnih sprememb krmiti. Tisti, ki namerno ponarejajo med, točno vedo, kako je mogoče prevrati laboratorije. Trenutno je obetavna metoda za odkrivanje ponaredkov jedrska magnetna resonanca (NMR).

Garcia pravi, da se že iz statističnih podatkov vidi, da je med ponarejen. Kitajska letno proizvede 474.000 ton medu, Turčija 81.000, celotna Evropa 161.000 ton. Odkar so ZDA uvedle kazenske tarife na kitajski med, je vse več izvoznikov iz drugih azijskih držav. Kitajska izvozi Tajske in nenadoma Tajska izvažajo ogromne količine medu. Od leta 2007 do 2016 se je izvoz iz Kitajske, Ukrajine, Vietnama, Tajske in Indije povečal z 89.500 ton na 270.000 ton. Nemogoče je, da bi se ob takšnem propadu čebeljih družin pridelava medu tako povečala. V Avstriji so v letu 2007 uvozili 88 ton medu iz Kitajske, 69 iz Ukrajine in nič iz Tajske. Leta 2017 so 590 ton uvozili iz Kitajske, 995 ton iz Ukrajine in 158 ton iz Tajske. Cena kilograma medu, ki ga Kitajska uvozi iz EU, je 5,23 EUR, cena medu, uvoženega iz Kitajske v EU, je 1,51 EUR. Garcia ocenjuje, da je škoda, ki se dela s ponarejenim medom, za poštene čebelarje vredna 600 milijonov EUR. Čebelarji se nočejo izpostavljati v medijih glede ponaredkov medu, ker se bojijo, da nihče več ne bo kupil medu, če se bo o tem govorilo v medijih. Ekonomska škoda pa je samo vrh ledene gore. Če čebelarjenje ne bo ekonomsko sprejemljivo, bo manj čebel, rastline ne bodo oprasene, zmanjšala se bo biodiverziteteta, porušilo se bo biološko ravnovesje. Rastline

Bodo slovenske čebele še oprasile naša polja?

Slovenci smo znani po svetu kot narod čebelarjev. Po organiziranosti in strokovnem znanju je to resnica. Znali smo organizirati kongres Apimondie, vso svetovno javnost in politiko smo poenotili za svetovni dan čebel, v svet prodiramo s slovenskim zajtrkom z medom ... Vendar so na obzorju črni oblaki za slovensko čebelarstvo. Po veliki krizi, ki jo je neupravičeno povzročila birokratka s svojo izjavo o nekakovostnem slovenskem medu, se je zmanjšala prodaja našega medu za 50 %. Po izrazito slabih dveh letinah zaradi pozebe se v zadnjem času pojavljajo trgovske reklame za med po ceni 3,49 EUR. Če od te cene odbijemo stroške prevoza iz Kitajske, maržo uvoznika iz Hrvaške, stroške pakiranja, maržo našega veletrgovca in maloprodaje **pridemo do cene sladkorja**. Ta med se proizvaja, ne prideluje, v tovarnah in se v velikih količinah uvažuje v Evro-

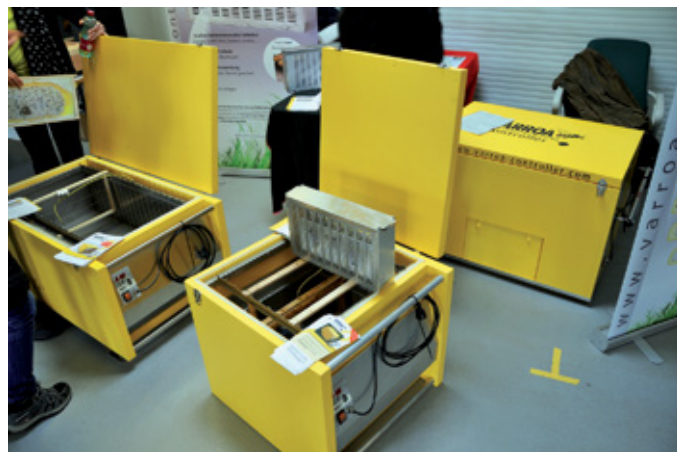
po. Sem 74-letni čebelar iz stare čebelarske družine po obeh straneh staršev, ki v teh dneh začne svojo 64. čebelarstvo sezono. V tem času sem pridelal mnogo ton slovenskega medu. Imam sina, naslednika, ki se poklicno ukvarja s čebelarstvom. Močno sem zaskrbljen predvsem nad njegovo prihodnostjo, saj je takšna nelojalna konkurenca pri prodaji medu težava. Težko prodamo svoje pridelke za pošteno ceno. To je poguba slovenskega čebelarstva. V zadnjih letih smo vzgojili nov, mladi rod čebelarjev, vendar v takšnem stanju zanje ni perspektive. Sprašujem se, kdo bo oprasoval pridelke na slovenski zemlji. Zato pozivam slovenske kontrolne organe, naj poostrijo kontrolo nad temi proizvodi. Obsojam neizprosni boj trgovskih verig za večje dobičke in prosim slovensko javnost, naj bojkotira nakupe v takšnih trgovinah.

Maks Medved, čebelarski mojster

in živali bodo propadle, tako da je vojna proti ponaredkom medu vojna vsega človeštva, ne samo čebelarjev.

Pirolizidin alkaloidi

Druga vroča tema s področja medu je bila prisotnost pirolizidin alkaloidov (v nadaljevanju PA) v medu, za katere je tudi evropska organizacija za varnost živil izdala opozorilo. V nemškem časopisu je bil objavljen članek, da med vsebuje PA in je zato strupen. Avtor predstavitve na kongresu, dr. Thomas Gloger, je prepričan, da je bil naslov pretiran in da obstaja nevarnost, samo če čebele nabirajo nektar na monokulturi, ki izloča nektar z višjo vsebnostjo PA. PA so strupene snovi, ki jih izločajo rastline kot obrambo pred rastlinojedci. Do sedaj so v rastlinah odkrili več kot 350 PA, približno polovica teh je strupenih za ljudi in živali, pri čemer povzročajo poškodbe jeter in pljuč. Največ PA vsebujejo predstavniki družin nebinovk, srhkolistovk in metuljnic. Od njih so v medu najpogostejše grint (*Senecio* spp.), konjska griva (*Eupatorium* sp.), regrat (*Tussilago farfara*), navadni gadovec (*Euchium vulgare*), navadni boreč (*Borago officinalis*) in spominčica (*Myosotis* spp.). Če čebele nabirajo nektar ali cvetni prah na teh rastlinah, se PA lahko prenesejo v med. V Švici so naredili raziskavo vsebnosti PA v medu in ugotovili, da je 54 % analiziranih vzorcev PA vsebovalo v povprečju 6,7 µg/kg, največ so jih vsebovali vzorci cvetličnega medu alpskih ob-

Komora za segrevanje zalege, t. i. »savna za čebele«, kot metoda zatiranja varoj

močij. Na vsebnost vplivata tip prsti in stanje rastline. Kar čebele nabirajo med na raznovrstnih rastlinah, tako ni tveganja, da bi med vseboval višje količine PA, tveganje nastane, če bi čebele nektar ali cvetni prah obilno nabirale na omenjenih rastlinah, zato naj čebelarji pazijo, da okrog čebelnjaka ne sadijo boreča, grinta, spominčice. V Nemčiji organizacije, ki se ukvarjajo z varnostjo hrane, priporočajo, da ne uživamo več kot 0,007 µg PA na dan na kg telesne mase. Če oseba, ki ima 60 kg, na dan poje 20 g medu, v tem medu ne sme biti več kot 21 µg PA na kg medu. PA sicer vsebujejo tudi čaji (rdeči grm – rooibos, črni, zeleni, kamilični ...).

Foto: Vlado Augustin

Dobre prakse ekološkega čebelarjenja na Tirolskem

Mitja Zupancič*, univ. dipl. inž. zoot., in mag. Andreja Kandolf Borovšak**

* Svetovalec specialist II za področje ekološkega kmetovanja pri KGZS – Zavod CE in ** svetovalka JSSČ za varno hrano
mitja.zupancic@ce.kgzs.si in andreja.kandolf@czs.si

Oktobra lani smo odšli na ogled čebelarskih praks na območje Tirolske. Strokovna ekskurzija je bila zasnovana na podlagi želja po pridobivanju informacij o praksah ekološkega čebelarjenja tamkajšnjih avstrijskih čebelarjev in tudi označevanja in prodaje čebelarskih pridelkov in izdelkov, ki se tržijo v okviru shem višje kakovosti v Avstriji.

Čebelarstvo Grünwald v Vorderlengau pri Saalbachu

V čebelarstvu Grünwald sta nas sprejela prisrčen gospod in njegova žena, ki na turistično zanimivem območju na

1200 m n. m. čebelarita že 55 let. Na območju se pojavljajo paše na rododendronu, regratu in tudi gozdnem drevju, predvsem iglavcih in javorju. Donos medu na družino je pri njih v povprečju 30 kg/čebeljo družino na leto. Gospod pri svojih 83 letih čebelarji v nakladnih panjih. Njegovo čebelarstvo je sestavljeno iz 100 gospodarskih čebeljih družin, poleg tega pa ima vedno v rezervi še približno 30 rezervnih družin, ki jih običajno spomladi proda. Čebelarji na štirih lokacijah. Tudi pri njih so velika težava varoje. V posameznih letih so čebelarji izgubili precejšen delež čebeljih družin, za razliko od njihovega čebelarstva. Tudi pri njih ugotavljajo, da varoje iz leta v leto postajajo agresivnejše in odpornejše in s tem težje obvladljive. Z veseljem nam je zelo podrobno predstavil svoj pristop do zatiranja varoj, katerega rezultat so vse ohranjene čebelje družine, ki naslednje leto tudi napolnijo medišča.

V svoji praksi za obvladovanje populacije varoj uporablja tehnološke ukrepe – predvsem omejevanja zaleganja matice ter mravljinčno in oksalno kislino. Metodo omejevanja matice začne pred nastopom rojilnega razpoloženja. Pri njih je to nekje okrog 25. maja, ko se pojavijo glavne paše, zaključijo pa se okrog 1. julija. V preteklosti je to delal v klasičnem na-